

Ole Hansen & Torsten Iversen (red.)

AB og nye aftaleformer i byggeriet

Ole Hansen & Torsten Iversen (red.)

AB og nye aftaleformer i byggeriet

1. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2014

ISBN 978-87-619-3508-3

Omslag: Torben Lundsted, Korsør

Sats: AKAPRINT a/s, Aarhus

Tryk: AKAPRINT a/s, Aarhus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Forfatterne

Andreas Bloch Ehlers er ph.d. og adjunkt ved Center for Virksomhedsansvar (CEVIA), Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Torsten Iversen er dr. jur. og professor ved Juridisk Institut, Aarhus Universitet

Helena Bente er advokat i advokatfirmaet Rønne og Lundgreen

Ole Hansen er dr. jur. og professor ved Center for Virksomhedsansvar (CEVIA), Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Kristian Svith er cand. jur. og partner i advokatfirmaet Grosen og Svith

Tanja Song Nielsen er advokat i advokatfirmaet Horten

Christian Johansen er ph.d. og partner i advokatfirmaet Bruun og Hjejle

Malcolm Stuart Costigan er cand. jur. og specialkonsulent ved Campus Service, Københavns Universitet

Bo Schmidt Pedersen er cand. jur. og associeret partner i advokatfirmaet Poul Schmith, Kammeradvokaten

Signe Dierks Hansen er advokat hos MT Højgaard A/S

Louise Bossen er advokat hos MT Højgaard A/S

Mikael Kenno Fogde er advokat i Realdania Byg

Indholdsfortegnelse

Forfatterne	5
Forord	13
Faglig introduktion	15
Om entreprenørens produktansvar i dansk entrepriseret	19
<i>Af adjunkt, ph.d., Andreas Bloch Ehlers</i>	
(Resumé)	19
1. Indledning	19
2. Produktansvarets fremvækst som selvstændig ansvarsform	21
3. Det i retspraksis udviklede produktansvar i en nøddeskal.	23
4. Entreprenørens produktansvar for skadegørende materialer	27
5. Entreprenørens produktansvar for skadegørende udførelse	32
6. Entreprenørens produktansvar for skadegørende rådgivning	39
7. Konklusion	42
Entreprenørens indsigelsespligt ved projektmangler	45
<i>Af professor, dr.jur. Torsten Iversen</i>	
(Resumé)	45
1. Emnet	45
2. Traditionel entreprise: udførelse iht. projekt	46
3. Entreprenørens indsigelsespligt i traditionel entreprise – baggrund og afgrænsning	49
4. Ansvarsgrundlaget for entreprenøren i henseende til at sige fra. ...	51
5. Tilknytningen til aftalen og til entreprenørens ydelse iht. denne ...	55
6. Andre omstændigheder af betydning	57
6.1. Bygherrens sagkundskab eller mangel på samme	57
6.2. Udbuds- eller udførelsesfase?	58
6.3. Forudsætninger, som entreprenøren berettiget kan lægge til grund	59
6.4. Intet eller kun et skrabet projekt	59
6.5. Graden af entreprenørens involvering	60
7. Opfyldelse af pligten til at sige fra	60

Indholdsfortegnelse

8. Særlige aftaler om projektgennemgang, kvalitetskontrol osv.	63
9. Forsøg på at udlede mere generelle synspunkter	65
Entreprenørens projekteringsansvar.	69
<i>Af professor, dr.jur. Torsten Iversen</i>	
(Resumé)	69
1. Emnet	69
2. Moderne entreprise: (ofte) mere end blot udførelse	70
3. Totalentreprise	71
4. Udbud på funktionskrav (partiel totalentreprise)	72
5. Systemleverancer m.v.	76
6. Pligt til projektering eller faktisk projektering i øvrigt	78
7. Tidligt udbud, ufuldstændige og skrabede projekter	81
8. Partnering og anden involvering i (projekt)samarbejde	84
9. Forsøg på at udlede mere generelle synspunkter	86
Systemleverancer	91
<i>Af advokat Helena Bente</i>	
(Resumé)	91
1. Indledning	91
2. Begrebet systemleverance	92
3. Systemleverancers retlige karakter.	95
4. Systemleverancer og AB 92	99
5. Sammenfatning	100
Individuelle aftaler om totalentreprenørens ydelse og ansvar	103
<i>Af professor, dr. jur. Ole Hansen</i>	
(Resumé)	103
1. Artiklens emne	103
2. ABT 93 og totalentreprise i dansk og udenlandsk ret	104
3. De individuelle vilkårs principielle potentiale	107
4. Hvem bærer projekteringsansvaret?	108
5. Kravet til bygherrens udbud i ABT 93 § 2, stk. 2	111
6. Vilkår om jordbundsforhold m.v.	113
7. Vilkår om myndighedskrav	118
8. Andre individuelle klausuler.	120
9. Konklusioner og perspektivering	122

Den projekterende entreprenørs forsikringsmuligheder.	125
<i>Af advokat Kristian Svith</i>	
1. Emne og disposition	125
2. Risikoforhold ved byggeri	126
2.1 Risici i et traditionelt entrepriseforhold	127
2.2 Entreprenørens risici ved deltagelse i projektering	130
3. Hvad forsikres efter AB 92 § 8?	131
4. Forsikring af entreprenørens risici.	134
4.1 All risk-forsikring.	134
4.2 Professionel ansvarsforsikring	137
5. Bør AB 92 § 8 revideres?	141
Rådgiverens ansvar for kvaliteten af bygherrens udbudsmateriale . .	145
<i>Af advokat Tanja Nielsen og advokat, ph.d., partner Christian Johansen</i>	
(Resumé)	145
1. Indledning	145
2. Faktisk udgangspunkt – udbudsmaterialets kvalitet under pres siden 1990'erne	147
3. Grundregler om rådgiverens ydelser og ansvar	150
4. Rådgiverydelser som obligationsretlig forpligtelse	152
5. Retligt udgangspunkt – AB 92 § 2, stk. 2	154
6. Er en flerhed af (nye) standardaftalevilkår en løsning?	156
7. Behov for klarhed i projekteringsansvarets placering	159
8. Sammenfatning	162
Praksisudviklede begrænsninger af den tekniske rådgivers ansvar for fejl og forsømmelser	163
<i>Af specialkonsulent, cand. jur. Malcolm Costigan</i>	
(Resumé)	163
1. Problemstilling	163
2. De almindelige regler om rådgiverens ansvar for fejl og forsømmelse	164
3. Egen skyld	165
3.1. Generelt i rådgivningsforhold	165
3.2. Common law-retssystemer	167
3.3. Teknisk rådgivning	168
3.4. Konklusioner og perspektiver	170
4. Bevis for tab	173
4.1. Dansk ret i almindelighed	173
4.2. Common law-retssystemer	174

Indholdsfortegnelse

4.3. Praksis fra voldgiftsretten	175
4.4. Konklusioner og perspektiver	180
5. Sammenfatning.	182

Tidsstyring i byggerier 185

Af advokat Bo Schmidt Pedersen

(Resumé)	185
1. Indledning	185
2. Tidsplaner og sanktionering af frister heri	187
3. Forsinkelse og kausalitet	194
3.1 Emnet.	194
3.2 Kritisk vej	194
3.2.1 Kan der indrømmes tidsfristforlængelse hvis den kritiske vej ikke påvirkes?	197
3.2.2 Har kritisk vej som begreb et juridisk indhold?	200
3.3 Slæk	201
3.3.1 Hvorfor er slæk interessant og hvem »ejer« slækket?	202
4. Revision af AB 92 – skal bestemmelser om tid ændres?	204
5. Sammenfatning.	206

Formkrav og frister i entreprisekontrakter

– en analyse af præklusion som retligt redskab til styring

af ændringer i byggeaftaler 207

Af professor, dr.jur. Ole Hansen

(Resumé)	207
1. Emnet.	207
2. Flexibilitet i entreprisef aftaler og i andre længerevarende kontraktforhold – ændringer som regeltilfælde.	208
3. Entrepriseretlige mellemformer – skærpede krav til ændringsreglerne	210
4. Formkrav og frister i dansk entrepriseret: udpræget pragmatisme.	212
5. Formalisme	215
5.1. Ændringsordresystemet i NS 8405 og beslægtede standaftaler	215
5.2. Simple procedurer	217
5.3. Afgørelsespraksis	219
5.3.1 Retsvirkning efter indholdet: præklusion	219
5.3.2 Tilsidesættelse	220
6. Diskussion af retsstillingen i Danmark.	222

Reaktionskrav ved overskridelse af tidsfrister i entrepriseforhold	
– med særligt fokus på de kontraktuelle mellemformers betydning for krav om reaktion i praksis.	227
<i>Af advokat Signe Dierks Hansen og advokat Louise Bossen</i>	
(Resumé)	227
1. Indledning	227
2. Generelle krav om reaktion i entrepriseforhold	228
2.1 Mellemformer i entrepriseforhold	229
3. Entreprenørens varsling af tidsfristforlængelse – AB 92 § 24, stk. 3.	230
3.1 Norsk ret og FIDIC	234
4. Krav til bygherrens varsling af dagbod	236
4.1 Varsling af dagbod efter norsk ret og FIDIC	239
5. Diskussion	240
5.1 Er reaktionspligterne i dansk ret hensigtsmæssige?	240
5.1.1 Varsling af tidsfristforlængelse	240
5.1.2 Varsling af dagbod	240
5.2 AB 92 – en ligelig afvejning af parternes interesser?	241
5.3 Mellemformernes betydning	242
5.4 Øget behov for kommunikation	243
Staten som bygherre og AB.	245
<i>Af advokat Mikael Kenno Fogde</i>	
(Resumé)	245
1. Indledning	245
2. Statens pligt til at bruge AB.	247
2.1 Nærmere om baggrunden for pligten	247
2.2 Pligtens nuværende omfang	250
3. Tre eksempler på retlige vanskeligheder ved statens brug af AB.	252
3.1 Kan den statslige bygherre bruge entrepriseretlige mellemformer?	252
3.2. Kan den statslige bygherre bruge AB § 14 på lige fod med den private bygherre?	254
3.3. Har den statslige bygherre hjemmel til at berige sig med et dagbodsoverskud?	258
4. Perspektivering over statens fremtidige rolle som bygherre	262
5. Sammenfatning	264

Succes for en processuel hybrid

Retsudviklende eller retskonserverende praksis fra

Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed? 265

Af professor, dr.jur. Ole Hansen

1. Artikkens emne 265
2. Voldgiftsretten som processuel hybrid 266
 - 2.1. Traditionen for voldgift 266
 - 2.2. Om baggrunden for Voldgiftsrettens succes 268
 - 2.3. Voldgiftsnævnet og Voldgiftsrettens særlige kendetegn 270
3. Procesformens påvirkning af den materielle entrepriseret 274
 - 3.1. Voldgiftspraksis som retskilde i dansk entrepriseret 274
 - 3.2. Risikoen for entrepriseretlige standardbegrundelser 276
5. Konklusioner 279